

Hogyan szerveződik és folyik egy kaláka?

A kalákák szervezésnek és lebonyolításának meghatározott rendje alakult ki az évek alatt. Minden helyszínen, minden közösség egyedi adottságokat hordoz, mégis vannak olyan alapelvek, gyakorlati szempontok, amelyekhez szervezőként ragaszkodunk, és betartunk, hiszen bebizonyítottan elősegítik a kaláka sikerét, segítik a kaláka szellemiségének megnyilvánulását.

Hogyan választódnak ki a kaláka-helyszínek?

A faluközösségtől, a közösséget képviselő polgármestertől, civil szervezettől, vagy magánszemélytől megkeresnek minket és meghívnak, hogy kalakázzunk közösen. Többnyire már hallottak a székellyöldi fürdő- és közösségépítő kalákások munkájáról, látták eredményeinket. Sok esetben már évek óta gondolkodnak azon, hogy rendbe kellene tenni a múltban egykor használt vagy a közösség által kedvelt, de még ki nem épített helyeket. A közösségért kalakázunk, így alapvető szempont, hogy a helyszínen olyan közösségi tér legyen, amely a kaláka idején és azt követően is mindenki számára szabadon látogatható. Előfordul, hogy egy évben több helyszínről is érkezik felkérés, megnézzük a helyszíneket, és körlevélben érdeklődünk, ki vállal szervezési feladatokat, s ha van elég kapacitás, akár két-három helyszínen is indulhat az előkészítés.

A munkaelőkészítés lépései

Csoportfelelősök találkozója Az első csoportvezetői találkozóra azok jelentkeznek, akik már legalább egyszer kalakáztak, és késztetést éreznek arra, hogy részt vegyenek az előkészítésben, a tervezésben, és az elvállalt feladat végigvitelében, a munkacsoport vezetésében. A megbeszélésen körvonalazódik, ki milyen feladatot vállal. Ha nem vagyunk elegenden, még toborzunk a feladatra megfelelő személyeket.

Helyszíni bejárás A kalakahelyszínek előzetes bejárására nem mindannyian jutunk el. Ennek időbeli és anyagi korlátai is vannak. Az előőrs feladata a terep megismerése, a térképek, a helyszínrajzok begyűjtése – ami sokszor nem egyszerű feladat – helyszíni felmérések, fotók készítése. Ekkor hangzik el a helyiek részéről, mit is szeretnének ott látni.

Terv készítése A helyszín megismerése után az előkészítő csapat leül egy asztalhoz, beszélgetünk, és kialakítunk egy közös koncepciót az alapján, amire a helyiek felkértek minket. Lerajzoljuk ötleteinket, majd az egyes építmények felelősei kidolgozzák a terveket. Tervezők vagy tervezést tanuló egyetemisták vesznek részt ebben a munkában, mégsem cél kiviteli tervek készítése. Az első tervek méretarányos, színes ötlettervek vagy akár modellek, amelyek kifejezik és értelmezik a szándékot. Ezeket falufórumon mutatjuk be a helybélieknek, majd az észrevételek figyelembevételével tovább dolgozunk a terveken és elkészítjük az anyagkimutatásokat.

Falufórum A kaláka helyszínén, a helyi szervezők feladata, hogy a lakosságot összehívják. Ezen a találkozón résztvevők megismerkednek a kalákamozgalommal, megismerik a körvonalazódó terveket és alkalom adódik a helyiek részére is, hogy véleményezzék és alakítsák az ötletterveket.

Együttműködési megállapodás A kaláka szervezését és lebonyolítását vállalkók között célszerű együttműködési megállapodást kötni, amelyben lefektetjük a vállalásokat és köteleességeket. Ez nem csupán a kaláka idejére vonatkozik, hanem a megépített hely további sorsáról, annak fenntartásáról is szól.

A kalákához szükséges források előteremtése A kalákamozgalom minden résztvevője munkáját, a szervezéstől a kalákában való részvételig önkéntes adományként, önszántából ajánlja fel a közösség számára. Az önkéntesek magját főként Magyarország területéről érkezők jelentik, akiket az Ars Topia Alapítvány programfelelősei toboroznak és fognak össze. Az Alapítvány magyarországi pályázati forrásokat keres a szervezés, a lebonyolítás finanszírozására. Összeállítja a pályázatokat, majd adminisztrálja azokat, figyelembe véve a hazai önkéntességre vonatkozó szabályozást. A helybélieket a helyi szervezésért felelősök mozgósítják. Nekik kell előteremteni a szálláshelyeket, a kaláka idejére a háromszori étkezés feltételeit, az építőanyagokat és szállítóeszközöket. A falubéliek, a helyi vállalkozók, közbirtokosságok megszólítása mellett a helyi szervezők is pályáznak külső forrásokra. Sokszor a helyi ifjúsági szervezet vállalja, hogy végigjárja a házakat, hogy összegyűjtse, ki mivel járul hozzá a kalákához. Van, aki szállást ad, de jól jön a lekvár, a zöldség és egyéb élelmiszer is; az asszonyok süteményt, fánkot, kenyeret sütnek, a lányok konyhaszolgálatot vállalnak. Megszerveződik az építőanyagok és az emberek szállítását biztosító fuvar, szekérrel és traktorral egyaránt. A kalákára való felhívás mindenütt megjelenik, kihirdetésre kerül az istentiszteleten, megjelenik a helyi sajtóban.

A kaláka meghirdetése, kalákások toborzása A kaláka nyitott mozgalom, kortól, szakudástól függetlenül jelentkezhet bárki. A szervezést ez nehezíti, és ez teszi izgalmassá. Az eddigi kalákásokat levelezőlistánkon keresztül szólítjuk meg, valamint plakátokat helyezünk ki az egyetemeken. Sokszor előadásokra hívnak meg minket, s ezen keresztül kerül el az információ a leendő kalákásokhoz. Valójában nincs szükség reklámra, hiszen szájról-szájra terjed a híre, és aki egyszer kalákázott, az baráti és ismerősi körben terjeszti. Az első időben nem korlátoztuk a résztvevők számát, azonban később a túljelentkezés miatt át kellett gondolni a kalákák meghirdetésének módját. A helyi szervezőkkel közösen határozzuk meg, hogy egy-egy helyszínen

a feladattól és a lehetőségektől függően hány önkéntesre van szükség. Az önkénteseket a kalákaértésítőt követő jelentkezés sorrendjében regisztráljuk. Általában többen jelentkeznek, mint ahány hely van, de arra törekszünk, hogy senki se maradjon ki a kalákázásból. A szervezőkor érdemes figyelembe venni a jelentkezők létszámánál, hogy sokszor az utolsó pillanatban is kiderül, néhányan mégsem tudnak részt venni a programban.

Kaláka előtt pár nappal A szervezőcsapat egy része a kaláka előtt pár nappal a helyszínre utazik, hogy segítse az előkészületeket. A helyi szervezőkkel együtt megbeszéléseket tartunk, kiosztódnak a feladatok a szervezők között. Leellenőrizzük és a jelentkezési lista alapján elosztjuk a szállásokat. A szakácsnőkkel összeállítjuk a kaláka idejére a menüt. Megnézzük a tervekkel együtt leadott anyagigénylős alapján előkészített építési anyagokat. Ha nagyon nehéz a terep, akkor a kitűzést, a terep előkészítését és a terület megtisztítását (lekaszását) is megkezdjük, hogy mire megérkezik a csapat, megfelelő munkaterület álljon rendelkezésre. Jó, ha kaláka előtt a területen már áll a nagy sátor, amely az eső elől menedéket jelent; itt tároljuk a szerszámokat, hiszen kinn, sokszor a falutól több kilométerre a tájban munkálkodunk. Nagy segítség, ha előre elkészül az árnyékszék is.

Kaláka

Érkezés Az utazási feltételekről, lehetőségekről a kaláka kezdete előtt néhány héttel a jelentkezők részletes ismertetőt kapnak. A vonaton, a buszon kívül az autós megoldás esetén igyekszünk összehozni a közös utazást. Fontos, hogy visszajelzés érkezzon mindenkitől, hogy mikor és mivel érkezik, hogy a kalákahelyszínektől távolabb eső vasútállomástól megszervezzük az érkezők szállítását. A megérkezéskor a kalákások regisztrálnak, elfoglalják a szállást. Az első program, amikor a csapat összegyűlik, a polgármester és az Ars Topia Alapítvány részéről a kaláka-vezető köszönti a csapatot, majd mindenki bemutatkozik, ki honnan jött, mivel foglalkozik, miért is jött kalákázni. Ez nagyon fontos, mert többnyire ekkor találkozunk először. Ekkor ismertetjük a kaláka szabályait és a napjaink menetét. Ezt követően vagy ellátogatunk egy előző évi kaláka helyszínére, vagy kiállításon, vetítésen mutatjuk be előző évi munkákat, hogy az újonnan érkezők számára is kialakuljon egy kép, mi is vár rájuk. Majd közösen ellátogatunk a kaláka helyszínére, ahol a csapatfelelősök bemutatják a feladatokat, már azzal a céllal, hogy csapattagokat toborozzanak. Ennek alapján dönthetik el a résztvevők, hogy melyik csapatban is szeretnének másnapról munkálkodni. Este tűzgyújtás, szalonasütés, a helybéliekkel és az egymással való ismerkedésre kerül sor.

Szállás A szállás biztosítását igyekszünk házaknál, családoknál megteremteni. Ennek előnye, hogy a helybéliekkel szoros kapcsolat épül ki, a kalákások betekinthetnek a családok életébe, átélhetik a helybéliek vendégszeretetét. Nem minden esetben lehetséges a házaknál való elszállásolás. Ekkor a tornateremben, az iskolában, vagy volt példa rá, hogy jurtában, sátrakban oldottuk meg a szállást. A kalákások ezt is nagyon kedvelik, mert így csapaton belül mélyülnek el a kapcsolatok. Néhányuk számára nagy élményt jelentett, ahol csűrben, szénában lehetett aludni.

Étkezés A közös étkezés, főzés kiemelten fontos szerepet kap a kaláka során. Hiszen a napi háromszori étkezéskor gyűlünk össze egy kupacba, mert napközben a különböző munkapontokon más-más csapatban dolgozunk. Fontos közösségi együttlét a közösen elköltött reggeli, ebéd és a vacsora ideje. A kalákások egy része vegetáriánus, a másik pedig a húsos menüt választja. A helyi asszonyok szívesen megtanulják a vegetáriánus konyha fogásait, amelyeket a faluturizmus kapcsán később hasznosíthatnak. A menü összeállításakor előkerülnek a régi, nagymama által használt hagyományos húshagyó receptek. A kalákás lányokat, asszonyokat beosztjuk konyhaszolgálatra a főszakácsné mellé. Több alkalommal lehetőség nyílt arra, hogy magunknak süssük meg a kenyerünket. Ez kiváló lehetőség a hagyományos kenyérkészítés fortélyainak megtanulásához.

Csapatok kialakulása A kalákahelyszín közös bejárása után, miután ismertettük az egyes építményekkel járó feladatokat, az azokról szóló elképzeléseket, mindenki magának tetsző feladatot választhat. Az előkészítő munkák és az egyes férfias munkarészek időnként némi átcsoportosítást követelnek, ami sok-sok rugalmasságot és türelmet kíván, de ez eddig nem okozott problémát, hiszen a közös alkotásnak megfelelően alakítja mindenki az ottlétét.

Gyermekfoglalkozások A kalákában pedig minden korosztálynak akad feladat. A gyermekek csapata nagyon fontos a kalákák életében. Vannak kalákások, akik magukkal hozzák gyermeküket is. Tapasztaltuk, hogy a faluból az idő előrehaladtával egyre több gyerek csatlakozik a közösséghez. Ezért gyermekfoglalkozásokat szervezünk, ahol a gyerekek tájmegfigyelésben, rajzolásban, játékban kovácsolódnak össze. A foglalkozásokat vezető pedagógusok, óvónők a helyhez, a tájhoz, a kaláka helyszínéhez kapcsolódóan választják ki a témákat. A gyermekek alkotásait kiállításon mutatjuk be.

